

Efektívnosť edukácie v ošetrovateľskej teórii a praxi

**Edukačný proces, edukačné prostredie,
edukačné faktory**

PhDr. Simona Kelčíková, PhDr.

Efektívnosť edukácie

- odbornú erudíciu
- pedagogické majstrovstvo
- využívanie osobných skúseností
- edukačným stratégiám a metódam
- edukačným metódam
- kreatívne pracovať so zvolenými edukačnými metódami

Edukačný proces

- akákoľvek činnosť, prostredníctvom ktorej nejaký subjekt inštruuje (vyučuje) alebo nejaký subjekt sa učí
- rozličné edukačné procesy, ktoré prebiehajú v akomkoľvek prostredí, čase a mieste

Zhodné základné prvky EP

- učiaci sa subjekt

(jednotlivec, malá alebo veľká sociálna skupina)

- vyučujúci subjekt

(1 alebo viac osôb - edukátorov)

- učenie

(jeho obsah, zámer, priebeh, výsledky a iné charakteristiky)

Učenie

- v EP je vždy obsiahnuté **učenie**
pokiaľ nie je, nemožno hovoriť o edukačnom procese
- znamená získavať skúsenosti a utvárať jedinca
v priebehu jeho života
- naučené je opakom vrodeného
- plní funkciu prispôsobovania sa organizmu k prostrediu
a ku zmenám v tomto prostredí
(Prucha, 1997)

Edukácia

- v ošetrovateľstve má synergický efekt
- súčasť vzdelávania a profesionálnej prípravy sestry ako nositelia aj pedagogickej role
- ošetrovateľstvo využíva poznatky o edukácii vo výchovno-vzdelávacom procese študentov a súčasne ich adaptuje na edukáciu pacientov, rodinu, či skupinu

Edukácia - definícia

- proces ovplyvňujúci **správanie pacienta** (rodiny, skupiny), uskutočňovanie zmien v oblasti vedomostí, postojov a zručností, potrebných pre udržiavanie, podporu a nápravu zdravia pacienta (rodiny, skupiny)
- proces môže začať s poskytnutím informácií, ale tiež obsahuje interpretáciu a integráciu informácií subjektom v zmysle zmien správania ako benefit osobného zdravotného stavu

Edukáčny proces

■ edukátor

- subjekt, sestra vykonávajúca edukovanie pacientov

■ edukant

- ktokoľvek ako subjekt učenia sa
- ktorýkoľvek aktér vyučovania
alebo inej edukačnej aktivity, napr. rodina, pacient
- realizuje edukáciu, ciele

Ciele edukácie

- pripraviť pac. prevziať rolu dospelého
- poskytnúť pac. orientáciu ako zlepšiť spoločnosť
- udržiavať zmysel/porozumenie pre dominantnú kultúru a súčasný stav
- poskytnúť vedomosti ako slobodným ľuďom

Ciele edukácie:

dôsledky na edukáciu pacientov

Autori /zástancovia

Bobbitt (1924)

Finey (1928)

Kandal (1941)

Kliebard (1987)

Broudy (1982)

Anyon (1980)

Freire (1970)

1. pripraviť pacientov prevziať rolu:
byť ochotný, disciplinovaný
a poslušný
2. zlepšiť pacientovi poskytovanú
zdravotnú starostlivosť / vzťahy
3. udržiavať súčasný stav v súlade
so zdravotnou starostlivosťou
poskytovanou dominantne
4. poskytovať vedomosti, na základe
ktorých pacienti sa slobodne
rozhodujú a kontrolujú svoju
vlastnú zdravotnú starostlivosť

Ciele

dôsledky na edukáciu pacientov

---

1. Pripraviť pac. prevziať rolu: byť ochotný, disciplinovaný a poslušný.
Bobbitt (1924), Finey (1928)
2. Zlepšiť pac. poskytovanú zdravotnú starostlivosť / vzťahy.
Kandal (1941), Kliebard (1987)
3. Udržiavať súčasný stav v súlade so zdravotnou starostlivosťou poskytovanou dominantne. *Broudy (1982)*
4. Poskytovať vedomosti, na základe ktorých pacienti sa slobodne rozhodujú a kontrolujú svoju vlastnú zdravotnú starostlivosť.
Anyon (1980), Freire (1970)

Prameň: Adaptované Chandlerom, S. (1982). Učenie pre aké ciele? Otázky keď posudzujeme školskú triedu z hľadiska sociokultúrneho kurikula. In H. H. Marshall (Ed.), Predefinovanie študentského učenia: Korene edukačných zmien (p. 33). Norwood, NJ: Ablex Publishing.

Literárne zdroje

Petlák, E. 1997. Všeobecná didaktika. 1. vyd. Bratislava: IRIS, 1997. 270 s. ISBN 80-88778-49-2.

Petlák, E., Komora, J. 2003. Vyučovanie v otázkach a odpovediach. 1. vyd. Bratislava : Iris, 2003. 165 s. ISBN 80-89018-48-3.

PRUCHA, J. 1997. Moderní pedagogika. Praha: Portál, 1997. ISBN 80-7178-170-3.

Salvageová, J. 1995. Ošetrovatel'stvo v akcii. 1. vyd. Bratislava : C.S.M. 1995. 111 s. ISBN 80-967081-2-0

Kol. autorov: LEMON 5. 1. vyd. Brno : Idvpz, 1999. 48 s. ISBN 80-7013-247-7

Kol. autorov : Výchova a vzdelávanie dospelých - andragogika, terminologický a výkladový slovník. 1. vyd. Bratislava : SNP, 2000. 547 s. ISBN 80-08-02814-9

Efektívnosť edukácie v OŠETROVATEĽSKEJ TEÓRII A PRAXI

- reflektovať na stále komplexnejšie zdravotné problémy
- prispievať k podpore zdravia
- predchádzaniu chorobám
- starostlivosti o chorých
- reagovať na výzvy
- musí byť založená na dôkazoch
- zamerané najmä na spôsobilosť

Efektívnosť edukácie

- čas potrebný na dosiahnutie stanovených cieľov
- energia vynaložená zo strany S/P
- výsledky učebnej činnosti
- stálosť a kvalita dosiahnutých výsledkov

K efektívnosti edukácie prispieva

- optimálny program vyučovania
- poznanie výstupných štandardov EP
- systematická príprava učiteľa/S
- materiálno–technických prostriedky edukácie
(zatraktívnenie a uľahčenie)
- kombinácia vyučovacích metód
- aktívna činnosť študenta

(Petlák, 2004, s. 215, Efektivní učení..., 2005, s.25)

Zvyšovanie efektívnosti EP

- význam „vnútorného poznania“ –S
osobný súhrn vedomostí, vnútorný špecifický (jedinečný)
systém ich usporiadania
- „vybavenosť k poznávaniu, personálne a sociálne
kompetencie pac., zložky emočnej a praktickej inteligencie,
ktoré sú základom celoživotného učenia
- rozvoj kompetencií, než odovzdávanie faktografických
poznatkov vo VP

(Bagál'ová, 2005, s. 64)

Kompetencie v EP

■ schopnosť aktivizovať a aplikovať interiorizovaný systém vedomostí, schopností, odborných, personálnych a sociálnych zručností, hodnôt, postojov, ako aj ďalších osobnostných kvalít, ktorý je špecificky usporiadaný

(miera, intenzita, pomer jednotlivých zložiek, spôsob ich zoskupenia, hierarchizácia)

Kľúčové kompetencie - celky

I. Kognitívne kompetencie:

1. používať informácie
2. riešiť problémy
3. používať kritické myslenie a vedieť
vyjadriť svoj názor využívať kreativitu

Kľúčové kompetencie

II. Metodologické a funkčné kompetencie:

1. používať efektívne pracovné metódy
2. uplatňovať logické operácie používať informačno – komunikačné technológie

Kľúčové kompetencie

III. Sociálne kompetencie:

1. spolupracovať s druhými
2. budovať vzťahy s druhými, kooperatívne riešiť problémy

Kľúčové kompetencie

III/1 Komunikačné kompetencie:

1. vhodne komunikovať
2. primerane sa neverbálne vyjadrovať
3. aktívne počúvať
4. prezentovať informácie
5. poskytovať vecnú spätnú väzbu

Kľúčové kompetencie

III/2 Občianske kompetencie:

1. aktívne sa zapájať do občianskeho života
2. akceptovať multikulturalitu a odlišnosti

Kľúčové kompetencie

IV. Personálne kompetencie:

1. vytvárať vlastnú identitu a uvedomovať si ju (sebauvedomenie a sebareflexia)
2. zodpovedne sa rozhodovať a cieľavedome riadiť vlastný život (sebaregulácia)
3. prejavovať a zvládať emócie
4. byť flexibilný a aktívne zvládať zmeny, byť zvedavý a mať chuť poznávať

(Bagáľová, 2005, s. 72)

Literatúra

- BAGÁLOVÁ, Ľ. Kľúčové kompetencie – nové možnosti vo výchove a vzdelávaní. Pedagogické spektrum, 14, 2005, č. 5-6. s. 62-74. ISSN 1335-5589.
- Efektivní učení ve škole. 2005. Praha: Portál, 2005. 142 s. ISBN 80-7178-556-3
- Kasíková, H. 1997. Praha: Portál, 1997. 147 s. ISBN 80-7178-167-3
- Prokypčáková, K. 2005. Zefektívnenie vzdelávania budúcich učiteľov. Jandová, R. (Ed.) Příprava učitele a aktuálne proměny v základním vzdelávaní. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 15. a 16. 9. 2005, 198 s. ISBN 80-7040-789-1
- PETLÁK, E. Všeobecná didaktika 2004. Bratislava: Iris, 2004. 311 s. ISBN 80-89018-64-5
- Petlák, E.-Komora, J. 2003. Vyučovanie v otázkach a odpovediach. Bratislava: IRIS, 2003. 165 s. ISBN 80-89018-48-3
- WYND, CH. Evidence-based education and the evaluation of critical care course. J. Cont. Educ. Nurs., 33, 2002, č. 3, s. 119-125.